

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/236/2022
Identifikačné číslo spisu:	2113209368
Dátum vydania rozhodnutia:	29.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2113209368.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD a Mgr. Miroslava Šeptáka v spore žalobkyne: K. G.Č., narodená XX. M. XXXX, G. XXX, zastúpenej opatrovníkom: F. K. G., narodený XX. P. XXXX, G. XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Peter Harakály, Košice - Staré Mesto, Mlynská 28, IČO: 00 620 157, proti žalovanej: Slovenská kancelária poisťovateľov, Bratislava, Bajkalská 19B, IČO: 36 062 235, v mene a na účet ktorej koná: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., Bratislava, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o náhradu škody z ublíženia na zdraví, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 30. marca 2022 č. k. 10Co/18/2021-545, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok Okresného súdu Trnava (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) zo 07. októbra 2020, č. k. 37C/138/2013-456 o uložení povinnosti zaplatiť žalobkyni sumu 72 647,59 eur s príslušenstvom, o zamietnutí návrhu vo zvyšnej časti a priznaní žalobkyni nároku na náhradu trov konania: I. zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti veci samej o zaplatenie úroku z omeškania tak, že žalobu zamietol, II. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti veci samej o zaplatenie sumy 14 532 eur z titulu bolestného, o zaplatenie sumy 20 309,37 eur z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia, o zaplatenie úroku z omeškania 5 % ročne zo sumy 3 876 eur od 3. augusta 2016 do zaplatenia, o zaplatenie sumy 21 132,24 eura z titulu mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, III. nepriznal voči žalobkyni náhradu trov konania v časti o zaplatení bolestného, IV. priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania o zaplatenie sťaženia spoločenského uplatnenia v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 26 630,63 eura, V. priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania o zaplatenie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia v plnom rozsahu z prisúdenej sumy 46 016,96 eura, VI. nepriznal štátu nárok na náhrady trov konania voči žalobkyni a VII. priznal štátu voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu

56,48 %.

2. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že návrh žalobkyne je dôvodný iba čiastočne. Medzi stranami bolo nesporné, že žalobkyňa pri dopravnej nehode dňa 26. januára 2009 utrpela ťažké ublíženie na zdraví, ktoré spôsobil vodič motorového vozidla Ford Transit, ev.č. A-XXXXI; za škodu na zdraví žalobkyni zodpovedá nepoistený prevádzkovateľ a vodič motorového vozidla, ktorým bola škoda spôsobená, na základe objektívnej zodpovednosti podľa § 427 a § 420 zákona č. 40/1964 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Podľa prvoinštančného súdu sú nároky žalobkyne na náhradu škody z ublíženia na zdraví sú kryté zákonom o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon o PZP“), pričom priamy nárok proti Slovenskej kancelárii poisťovateľov (žalovaný) na plnenie nárokov z garančného fondu je daný podľa § 24, ods. 2, písm. b), a ods. 3 zákona o PZP. V dôsledku úrazu žalobkyňa utrpela ťažké zranenia, a to zlomeninu lebečnej spodiny, zlomeninu sánky, zlomeninu nosových kostí, vyrazenie zubov, stlačenie hrudníka, zlomeninu 1. rebra vpravo a vľavo, krvácanie do hrudníka, zlomeninu oblúka C6, zlomeninu krížovej kosti vľavo, zlomeninu femuru vľavo, zlomeninu prstov a poúrazové krvácanie do mozgu s následkom obojstranného kostného defektu, centrálnej spastickej kvadruparézy, ťažkej poruchy kognitívnych funkcií, stredne ťažkej poruchy reči a ťažkej funkčnej pľúcnej poruchy. Hodnota jedného bodu pre účely odškodnenia bolestného 14,46 eura (výška náhrady na rok 2009), a pre účely odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len „SSU“) a jeho mimoriadneho zvýšenia 15,38 eura (výška náhrady na rok 2011) nebola medzi stranami sporu rozporovaná.

3. Medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Trnava z 20. júna 2016 sp. zn. 37C/138/2013-245, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo 6. decembra 2017 sp. zn. 10Co/395/2016-290, bolo rozhodnuté že základ žalobného návrhu žalobkyne je opodstatnený v súvislosti s namietaným premlčaním uplatnených nárokov žalobkyne. Žalovaný doposiaľ uhradil žalobkyni bolestné vo výške 30 005 eur a SSU vo výške 87 359 eur - predmetom konania zostali nároky žalobkyne z titulu: 1/ bolestného v zmysle posudku S.. Z. O. V., ktorý udelil 3 080 bodov a pri hodnote bodu 14,46 eur tak rozdiel 1 005 bodov zodpovedá žalovanej sume 14 532,00 eur (oproti posudku S.. S.V. A. ktorý prideli 2 075 bodov; takýto počet bodov udelila aj znalecká organizácia), 2/ SSU v zmysle posudku S.. O. S. 6 780 bodov, t.j. 1 100 bodov x 15,38 eura navyše v hodnote 16 918,00 eura (oproti uhradených 5 680 bodov), 3/ SSU uplatnené podľa hodnotenia S.. O. U., t. j. 1 700 bodov (takýto počet bodov udelila aj znalecká organizácia) za pol. č. 323a, pri žalobkyňou požadovanej hodnote bodu 17,66 eura, t. j. celkovo 30 022 eur, 4/ mimoriadne zvýšenie SSU 52 138,20 eur + 15 011 eur, t. j. spolu 67 149,20 eur, 5/ úrok z omeškania.

4. Pri hodnotení bolestnom poukázal na znalecký posudok znalca S.. S. A. na 2 075 bodov. Následne bol vypracovaný znalecký posudok znalca S.. Z.Ú. O. V., K., ktorý stanovil bodové hodnotenie na 3 080 bodov. Žalobkyni bola žalovaným poskytnutá náhrada za 2 075 bodov v celkovej sume 30 005 eur (pre stanovenie náhrady za bolesť je rozhodujúci rok 2009 - v zmysle opatrenia Ministerstva zdravotníctva SR z 12. mája 2009 č. 12284/2009-01 bola pre rok 2009 platná hodnota bodu 14,46 eur). Žalobkyňou požadovanej náhrade za bolesť za 3 080 bodov (t.j. 1 005 bodov navyše, stanovené znalcom S.. Z. O. V. - rozšírenie žaloby v tomto smere bolo pripustené uznesením z 13. januára 2016 sp. zn. 37C/138/2013-237) by zodpovedala suma 44 537 eur (3 080 bodov x 14,46 eur). Znaleckým posudkom znaleckej organizácie bolo bolestné ohodnotené počtom 2 075 bodov, teda tak ako bolo stanovené znalcom S.. S. A., a ako už bolo pred podaním žaloby žalovaným uhradené. Súd sa v tejto časti plne stotožnil s hodnotením bolestného znaleckou organizáciou (bližšie viď bod 17. a 20. rozsudku), a teda nezistil že by žalovaný z titulu bolestného mal platiť ďalšie odškodnenie (žalobkyňou požadované za 1 005 bodov vo výške 14 532 eur) - v tejto časti preto žalobu zamietol.

5. Sťaženie spoločenského uplatnenia bolo pôvodne uplatnené v konaní pod sp. zn. 37C/138/2013, kde si žalobkyňa uplatnila náhradu vo výške 16 918 eur (rozšírenie žaloby bolo pripustené uznesením z 13. januára 2016 sp. zn. 37C/138/2013-237), a to za 1 100 bodov x 15,38 eura. Žalovaný uhradil žalobkyni

sumu 87 359 eur za 5 680 bodov. Podľa znaleckého posudku S.. O. S. (od ktorého odvíja žalobkyňa svoj nárok) bolo SSU hodnotené 6 780 bodmi, z čoho žalovaný uznal a uhradil v plnej výške položky č. 251c (500 bodov), 253 (3 120 bodov), 289 (60 bodov), a 301b (1 000 bodov). Rozporné ostali položky: č. 297 - posudok S.. S. 1 000 bodov, posudok znaleckej organizácie 1 000 bodov, žalovaným uhradených 500 bodov; č. 302b posudok S.. S. 500 bodov, posudok znaleckej organizácie 0 bodov, žalovaným uhradených 350 bodov; č. 393c posudok S.. S. 600 bodov, posudok znaleckej organizácie 100 bodov, žalovaným uhradených 150. Súd prvej inštalácie sa pri určení výšky náhrady zaoberal iba položkami uplatnenými v žalobnom návrhu a jeho rozšírení, nakoľko znalecká organizácia hodnotila aj iné položky, ktoré neboli uvedené v znaleckom posudku S.. O. S., a ktoré neboli uplatnené v konaní. Žalobkyňa v tomto smere nenavrhla rozšírenie žaloby, preto sa súd neuplatnenými položkami nemohol zaoberať. Z uvedeného priznal žalobkyni z titulu SSU (uplatnené v konaní pod sp. zn. 37C/138/2013) nárok na náhrady za spornú položku č. XXX na 1 000 bodov. Žalovaný jej za túto položku uhradil 500 bodov - ostáva teda zaplatiť za 500 bodov, čo vo finančnom vyjadrení je suma 484,63 eur (500 bodov x 15,38 eur). Sporné položky č. 302b (posudok znaleckej organizácie 0 bodov, žalovaným uhradených 350 bodov), a č. 393c (posudok znaleckej organizácie 100 bodov, žalovaným uhradených 150 bodov) súd prvej inštalácie už nebral do úvahy, aj keď žalovaný za ne zaplatil viac ako bolo určené podľa posudku znaleckej organizácie, nakoľko takto kompenzovať, resp. započítavať plnenie podľa názoru súdu už nebolo možné, keď žalovaný uznal tento nárok v rozsahu, v akom ho plnil. Z uvedených dôvodov súd v tejto časti priznal žalobkyni sumu 484,63 eur, a vo zvyšku nárok vo výške 16 433,37 eur zamietol.

6. Zo SSU pôvodne uplatneného v konaní pod sp. zn. 27C/238/2016 (bolo spojené s konaním 37C/138/2013), si žalobkyňa uplatnila náhradu vo výške 30 022 eur, a to za 1 700 bodov (podľa posudku S.. O. U., položka č. 323a - porušenie súvislosti panvového prstenca u žien do 45 rokov, použitá analogicky pre poruchu sexuálnych funkcií; totožne hodnotila túto položku aj znalecká organizácia) x 17,66 eur - žalovaný neuhradil žalobkyni z tejto položky žiadnu sumu. SSU za túto položku bolo prvýkrát hodnotené v znaleckom posudku S.. O. U., ktorý bol vypracovaný dňa 1. marca 2016 - príčinou hodnotenia SSU spočívajúcej v poruche sexuálnych funkcií však bol pôvodný úraz, preto hodnota bodu mala byť odvíjaná od hodnoty bodu za rok 2011, kedy bol stav žalobkyne ustálený (bez ohľadu na dobu vypracovania „nového“ znaleckého posudku), teda hodnota bodu mala byť 15,35 eur. Z uvedeného je zrejmé, že žalobkyňa má z titulu SSU (uplatnené v konaní sp. zn. 27C/238/2016) nárok na priznanie náhrady za položku č. 323 na 1 700 bodov, žalovaný jej za túto položku neuhradil žiadnu sumu, čo vo finančnom vyjadrení je suma 26 146 eur (1 700 bodov x 15,38 eur). Z uvedených dôvodov súd v tejto časti priznal žalobkyni sumu 26.146 eur, a vo zvyšku nárok vo výške 3.876 eur (rozdiel medzi uplatnenou hodnotou bodu 17,66 eur a priznanou hodnotou bodu 15,38 eur) zamietol.

7. Žalobkyňou požadované mimoriadne zvýšenie SSU vo výške 50 %, spolu v sume 67 149,20 eur, vychádzajúc z počtu bodov 6 780 (v konaní pod sp. zn. 37C/138/2013) x 15,38 eur = 104 276,40 eur, a teda 50 % mimoriadne zvýšenie SSU je 52 138,20 eur, a z počtu bodov 1 700 (v konaní pod sp. zn. 27C/238/2016) x 17,66 eur = 30 022 eur, a teda 50% mimoriadne zvýšenie SSU je 15 011 eur. Súd prvej inštalácie pri rozhodovaní o mimoriadnom zvýšení SSU vychádzal z počtu uplatnených bodov žalobkyňou, ktoré však nemohli presiahnuť počet bodov priznaných znaleckou organizáciou (keďže nemohol prekročiť návrh žalobkyne), a dospel k záveru, že ustálený počet bodov za SSU: pôvodne uplatnených v konaní sp. zn. 37C/138/2013 je 5 780 bodov (za položku č. 251c - 500 bodov, č. 253 - 3 120 bodov, č. 289 - 60 bodov, č. 301b - 1 000 bodov, č. 297 - 1 000 bodov, č. 393c - 100 bodov); a pôvodne uplatnených v konaní 27C/238/2016 je 1 700 bodov (za položku č. 323a); spolu teda počet 7 480 bodov, čo pri hodnote bodu 15,38 eur (keď pri položke č. 323a neakceptoval dôvod vychádzať so žalobkyňou požadovanej hodnoty bodu 17,66 eur) predstavuje sumu 115 042,40 eur. Žalobkyňa bola podľa súdu prvej inštalácie síce v čase nehody mladou osobou, nebola však aktívnou osobnosťou v oblasti športu, kultúry, politiky, spoločenského života a pod., v dôsledku čoho by úraz spôsobil obzvlášť mimoriadne negatívne následky (súd týmto nijako nezľahčuje poľutovania hodný stav žalobkyne). Žalovaný vyslovil súhlas s navýšením mimoriadneho zvýšenia SSU o 40 %, čo súd považuje v danom prípade za korektné a postačujúce. Vo finančnom vyjadrení je potom 40 % navýšenie mimoriadne zvýšenie SSU zodpovedajúce sume 46 016,96 eur. Z uvedených dôvodov súd v tejto časti priznal

žalobkyni sumu 46 016,96 eur, a vo zvyšku nárok vo výške 21 132,24 eur zamietol.

8. S poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 72 647,59 eur (0,00 eur z titulu bolestného, 484,63 eur z titulu SSU uplatneného v konaní pod sp. zn. 37C/138/2013, 26 146 eur z titulu SSU uplatneného v konaní pod sp. zn. 27C/238/2016, 46 016,96 eur za mimoriadne zvýšenie SSU). Vo zvyšku (4 532 eur z titulu bolestného, 16 433,37 eur z titulu SSU uplatneného v konaní pod sp. zn. 37C/138/2013, 3 876 eur z titulu SSU uplatneného v konaní pod sp. zn. 27C/238/2016, 21 132,24 eur z titulu mimoriadneho zvýšenia SSU) potom súd návrh zamietol.

9. Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie v časti o zaplatenie sumy 14 532 eur z titulu bolestného, o zaplatenie sumy 20 309,37 eur titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, o zaplatenie úroku z omeškania 5 % ročne zo sumy 3 876 eur od 3. augusta 2016 do zaplatenia. Nad rámec uvedeného uviedol, že položku 8 (zlomeninu lebečnej spodiny) nemožno hodnotiť samostatne, pretože poranenie lebečnej spodiny popísané na vyšetrení počítačovou tomografiou /CT/ vpravo u poškodennej na prvotnom CT nespôsobilo poškodenie samostatné poškodenie, ale jeho následky sú zahrnuté v položkách č. 224 a 226. Položku č. 226 /poúrazové krvácanie do mozgu vpravo aj vľavo/ je potrebné hodnotiť maximálnym počtom bodov bez navýšenia, v ktorom hodnotení je zahrnuté poškodenie orgánu ako celku /síce na oboch stranách, ale jedného orgánu/. Žalobkyňa nenavrholala a ani nepredložila žiadne dôkazy, ktorým by vyvrátila závery uvedené v znaleckom posudku znaleckej organizácie a jeho záveroch. Tento súčasne odstránil akékoľvek rozpory a riadne posúdil a ohodnotil posudzovaný zdravotný stav žalobkyne ako poškodennej. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že pri určení výšky náhrady sa zaoberal iba položkami uplatnenými v žalobe v znení jej zmeny pripustenej uznesením súdu, hoci znalecká organizácia hodnotila aj iné položky, ktoré neboli uvedené v znaleckom posudku S.. S., a ktoré neboli uplatnené v konaní. Žalobkyňa v tomto smere nenavrholala zmenu žaloby, a preto sa súd prvej inštancie „neuplatnenými“ položkami nemohol zaoberať.

10. K námietkam žalobkyne o potrebe mimoriadneho zvýšenia SSU až o 50 % odvolací súd pripomenul rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Stotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, o mimoriadnom zvýšení SSU v rozsahu 40 %, avšak na rozdiel od súdu prvej inštancie je názoru, že okolnosti hodné osobitného zreteľa by mali byť posudzované s ohľadom na individuálneho poškodeného bez ohľadu na to, či jeho spôsob života pred poškodením vykazoval znaky vysokého spoločenského angažovania v oblastiach umenia, vedy, športu, či politiky, alebo viedol tzv. bežný život. Rozsah priznaného odškodnenia má byť v súlade s princípom proporcionality, teda aby bol primeraný preukázaným obmedzeniam z hľadiska povahy ich následkov a predpokladanému vývoju, v záujme spravodlivej nápravy (s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu). Odvolací súd pri posudzovaní primeranosti zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyne vychádzal z preukázaných skutkových okolností, zistených v priebehu dokazovania súdom prvej inštancie. Žalobkyňa mala v čase dopravnej nehody 25 rokov, bola na prahu produktívneho obdobia svojho života, bola aktívne zapojená do pracovného, rodinného, partnerského a spoločenského života. Pred úrazom pri dopravnej nehode bola zdravým človekom bez zdravotných ťažkostí, po dopravnej nehode prišlo k jej trvalej invalidizácii a nemôže vykonávať zárobkovú činnosť. Došlo k podstatnému narušeniu jej súkromného, rodinného a partnerského života a k rozsiahlym obmedzeniam a strate možností došlo aj v oblasti voľnočasových aktivít. V znaleckom posudku znaleckej organizácie je popísaný súčasný spôsob života žalobkyne tak, že je schopná zvládať jednoduché samoobslužné úkony, orientovať sa v známom prostredí, je sediac na vozíku, prejde za podpory niekoľko krokov, používa plienky na noc pre močovú inkontinenciu, cez deň dokáže močenie a stolicu kontrolovať, v základných hygienických potrebách potrebuje asistenciu druhej osoby vzhľadom k psychickému a fyzickému obmedzeniu, cez deň ju otec vozi do stacionára, kde si číta a je na internete, nedokáže sa však v známych podmienkach orientovať a prispôbiť svoje konanie v situáciách, keď je potrebné zvažovať postupnosť a nadväznosť jednotlivých úkonov k dosiahnutiu cieľa, plánovať svoje konanie, sledovať výsledky čiastkových úkonov a podľa nich ďalej postupovať. V dôsledku zistených porúch psychických funkcií bez podpory a pomoci inej osoby zlyháva aj v bežných každodenných situáciách, bez trvalej asistencie opatrovníka nie je v súčasnosti schopná vykonávať samostatne všetky bežné denné činnosti. Trpí poúrazovou demenciou a

organickým psychosyndrómom, z ktorých dôvodov je neschopná fungovať na morbidnej úrovni, jej schopnosť uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, pracovnom, politickom, kultúrnom a športovom živote je znížená až takmer nemožná. Napriek čiastočnému zlepšeniu psychického stavu v porovnaní s prvými rokmi po úraze je stále neschopná samostatného fungovania, najmä v zložitejších situáciách mimo známeho domáceho prostredia a je permanentne odkázaná na opatrovateľskú a asistenčnú starostlivosť. Kognitívny deficit ako aj osobnostné poruchy predstavujú ustálený stav, ktorý už nie je možné psychiatrickou liečbou ovplyvniť, ide o trvalé zníženie kognitívnych funkcií a porúch osobnosti, kde k ustáleniu psychického stavu došlo najneskôr v roku 2015. Následkom úrazu a z toho vzniknúcich nepriaznivých telesných a psychologických faktorov sa u nej rozvinula sexuálna dysfunkcia. Vzhľadom na preukázané vyššie konkretizované obmedzenia a limity žalobkyne v pracovnom, súkromnom a rodinnom živote, ako i obmedzenia v spoločenskom styku, odvolací súd dospel k záveru, že zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne v rozsahu 40 % kompenzuje jej stav (vyplývajúci najmä zo znaleckého posudku). Opierajúc sa o hodnotenie závažnosti trvalých zdravotných následkov pri porovnaní aktivít a spôsobu života žalobkyne pred poškodením zdravia a po jeho poškodení, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu 40% rešpektuje požiadavky zákona i zásadu primeranosti. Je pritom ponechaný aj priestor zodpovedajúci ešte ťažším následkom alebo strate schopnosti životného uplatnenia v jednotlivých oblastiach života v iných prípadoch.

11. Odvolací súd zistil, že medzi sporovými stranami nebolo sporným, že žalobkyňa uplatnila svoj nárok na náhradu škody priamo proti žalovanej na základe zákona o PZP. Tento špeciálny predpis v § 11 ods. 7 jednoznačne stanovil, kedy nastala splatnosť poisťného plnenia, ktoré je povinný poskytnúť poisťovateľ. Podľa uvedeného zákonného ustanovenia je teda plnenie splatné do 15 dní, len čo poisťiteľ skončil vyšetrenie potrebné na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa plniť (v časti poisťovateľom uznaného nároku), respektíve po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplyva iná lehota na poskytnutie poisťného plnenia. Ak poisťovateľ uzná nárok poškodeného na plnenie čo aj len čiastočne, je z hľadiska určenia času plnenia takto uznaného nároku rozhodujúci okamih, keď poisťovateľ skončil vyšetrenie potrebné na zistenie rozsahu povinnosti poisťiteľa plniť. Poukázal na rozsudky dovolacieho súdu pojednávajúci o prednosti zákona o PZP pred OZ. Podľa odvolacieho súdu si žalovaná splnila voči žalobkyňi povinnosti v zmysle § 11 ods. 6 zákona o PZP. Zo spisu bolo podľa neho zrejmé, že oprávnená výška nárokov žalobkyne bude zrejماً až z právoplatného rozhodnutia vo veci samej, a preto nebolo dôvodné žalovanej uložiť zaplatiť spolu s priznanou sumou i úroky z omeškania, keďže do omeškania by sa dostala až vtedy, ak by po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody túto neuhradila v lehote určenej súdom podľa § 11 ods. 7 zákona o PZP.

12. Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa včas dovolanie z dôvodov uvedenom v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP namietala nesprávne právne posúdenie otázky predmetu konania v prípade náhrady za SSU. Odvolací súd vymedzil predmet konania konkrétnymi položkami sťaženia SSU podľa zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“). V prípade náhrady za SSU je predmet konania vymedzený podľa § 5 uvedeného zákona celkovým počtom bodov v zmysle hodnotenia znaleckého posudku. Položky tak majú význam, len pre účely stanovenia počtu bodov. Nemá však váhu konkrétneho vymedzenia predmetu konania, keďže sa hodnotí rovnaká škoda alebo rovnaké zranenie pri konkrétnom škodovom deji v zmysle žaloby. Pokiaľ dôjde k zmene hodnotenia toho istého škodového deja inými položkami, nie je podľa žalobkyne potrebná zmena žaloby, pokiaľ celkový počet bodov stanovených na základe bodového hodnotenia aj iných položiek nepresiahne žalobcom dovtedy uplatňovaný celkový počet bodov SSU. Predmet žaloby bol vymedzený opisom utrpených zranení a celkovým počtom bodov SSU, na základe ktorých bola požadovaná náhrada. Nešlo teda o náhradu škody za jednotlivé položky, ale náhradu za celkové poškodenie zdravia. V zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. nie je podstatné, za aké položky bolo toho bodové hodnotenie stanovené, ale rozhodujúci je podľa nej počet bodov. Preto je bezvýznamné, ktoré konkrétne položky boli v rámci bodového hodnotenia posudku hodnotené. Samotné hodnotenie zákon zveruje lekárovi, a teda nejde o otázku, na ktorú žalobkyňa nemá dosah a nevie ovplyvniť správnosť konkrétneho bodového hodnotenia v

lekárskom posudku. Hodnotenie poškodenia zdravia inými položkami predstavuje len iné odborné posúdenie rovnakej škody. Pri náhrade za SSU sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorý hodnotí SSU poškodeného. V tomto prípade nešlo o poškodenie zdravia, ktoré pri podaní žaloby neexistovalo a vzniklo až po jej podaní, ani o novo objavené poškodenie zdravia.

13. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nesúhlasila so zvýšením náhrady za SSU podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o 40 %. Z konštatovaní odvolacieho súdu je podľa jej názoru zrejmé, že jej možnosti uplatniť sa v živote sú kvôli degradujúcim psychickým poruchám na hranici absolútnej nemožnosti uplatniť sa v akejkolvek oblasti života. Preto podľa nej by zvýšenie o 50 % malo byť primerané tomuto hodnoteniu.

14. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP videla v rozpore napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu so základným účelom a cieľom právnej úpravy zákona o PZP. Rozhodnutie odvolacieho súdu odporuje spravodlivému usporiadaniu spoločenských vzťahov a popiera inštitút úroku z omeškania. Podľa nej sa poisťovateľ dostane do omeškania bez ohľadu na to, či zašle nezašle oznámenie v zmysle § 11 ods. 6 písm. a) a b) zákona o PZP. Právna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie poškodenému zodpovedajúce náhrade škody nie je totožná s právnou povinnosťou poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslanie oznámenia poškodenému o dôvodoch prípadného neplnenia. Podľa jej názoru ide o dve odlišné právne povinnosti poisťovateľa. Ustanovenie § 11 ods. 8 zákona o PZP upravuje nárok poškodeného na úrok z omeškania len v súvislosti s porušením povinnosti podľa § 11 ods. 6 zákona o PZP. Nezaoberá sa však omeškaním pri samotnej povinnosti plniť náhradu. Teda na uvedené sa vzťahuje § 517 ods. 2 OZ. Ďalej poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo 17. decembra 2009 sp. zn. 25Cdo/895/2008. Poisťovateľ by uvedením akéhokoľvek dôvodu vrátane absurdného alebo protiprávneho a jeho oznámením poškodenému mohol zdržiavať plnenie, ktoré patrí poškodenému, a to bez akýchkoľvek právnych následkov. Pri poskytnutí náhrady škody je dôležitá aj jej včasnosť. Pri vzniku následného súdneho sporu by sa poškodený dostal k náhrade až po niekoľkých rokoch. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 14. októbra 2021 č.k. III.ÚS 214/2020-29, podľa ktorého § 11 ods. 6, 7 a 8 zákona o PZP nemôžu viesť k takému výkladu, ktorý by viedol k nepriznaniu úrokov z omeškania z dôvodnej, mimosúdne osobitne kvalifikovaným spôsobom uplatňovanej listiny. Povinnosť poisťovateľa k zaplateniu úroku z omeškania nie je možné vykladať len so striktným zameraním sa na dikciu v ustanovení § 11 ods. 7 zákona o PZP, ale je potrebné použiť aj ďalšie výkladové metódy. Pokiaľ bola poisťovňa žalovaná, dostáva sa do omeškania po uplynutí troch mesiacov a 15 dní od uplatnenia nároku poškodeným priamo voči poisťovni. Záverom navrhla, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, priznal je úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 26 146 eur od 03. augusta 2016 do zaplatenia, náhradu za SSU v sume 16 433,37 eur za SSU uplatneného v konaní vedenom pod sp. zn. 37C/138/2013, kde bol jej nárok zamietnutý z dôvodu nerozšírenia žaloby po uplatnení iných položiek po vykonanom hodnotení. Súčasne požadovala zvýšenie náhrady za SSU v sume 19 194,24 eur, pričom vychádzala zo zvýšenia vo výške 50 %.

15. Podľa žalovanej nie je daná prípustnosť podaného dovolania. Úvodom poukázala na to, že časť plnenia žalovanej uznala a uhradila ešte pred začatím súdneho sporu ako aj na následné úhrady. Obsahom sporu nie je anonymné bodové ohodnotenie ale konkrétne zdravotné poškodenia, ktoré sú medzi stranami sporné. Preto nie je možné žalobný návrh poňať iba ako sumu bodov, ktoré sú uplatnené a následne priznať sumu bodov, ktoré znalecký posudok poškodenej udelí, keďže za uplatneným bodovým hodnotením sú konkrétne sporné položky, resp. ich časti, ktoré viedli k podaniu žaloby a vzniku sporu. Správnosť uplatnenia zdravotných nárokov zaťažuje žalobkyňu a prípadne nesprávne takéto hodnotenie nie je možné dávať na ťarchu žalovanej. Žalovaná má právo vedieť, čo je predmetom konania a akým konkrétnym uplatneným nárokom čelí za účelom kvalifikovanej obrany. Žalobkyňa nemôže tvrdiť, že síce niektoré ňou uplatnené poškodenia zdravia boli nedôvodné a žalovaný ich namietal správne, ale aj tak má nárok na celú žalovanú sumu, lebo po 7 rokoch vedenia sporu sa zistili úplne iné následky a je jedno či boli predmetom konania alebo nie. Preto sa stotožňuje s názorom prvoinštančného a odvolacieho súdu. Na základe takto podanej žaloby bolo vykonané cielené dokazovanie na zistenie, či uplatnené následky (položky) sú dôvodné alebo nie. Dokazovanie preukázalo, že časť uplatňovaných nárokov bola uplatnená nedôvodne, resp., že jej námietky boli čiastočne oprávnené. Takýto neúspech

žalobkyne nemožno prekryť tým, že boli zistené ďalšie, v konaní doteraz nepreukázané následky. Z tohto dôvodu namietala dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

16. Rovnako nesúhlasila ani s uplatnenými námietkami na mimoriadne zvýšenie SSU na 50 %. Súd pri hodnotení má správne vychádzať zo stavu poškodenej v čase rozhodnutia. Avšak z neskorších lekárskeho správ vyplýva, že zdravotný stav žalobkyne sa zlepšil, ako napr. samostatný pohyb do 500 m za pomoci paličky bez invalidného vozíka, fyziologické vykonávanie stolice a močenia, bez inkontinencie, samostatnosť v hygiene, polohovaní a prijíme výživy a tekutín. V denných činnostiach je s pomôckami pomalším tempom sebestačná a nemá problémy s čítaním. Pokiaľ by boli žalobkyni zmarené mimoriadne aktivity vyplývajúce z akejkoľvek oblasti (výnimočný športovec, politik, ekonóm, moderátor, herec a pod.) bola by žalobkyňa rozhodne na tieto okolnosti poukazovala pri odôvodňovaní maximálnej miery mimoriadneho zvýšenia. Keďže tu takéto aktivity zmarené neboli, nie je jej možné priznať maximálne mimoriadne zvýšenie SSU. Okrem toho dokáže vykonávať veľa činností v zmysle vlastnej výpovede na pojednávaní z 10. decembra 2014. Chodí do denného stacionárneho zariadenia, kde veľa číta, vyšiva, pozerá televíziu a jej stav sa jej od tohto obdobia výrazne zlepšil. Nejde teda o bezvládnou osobu so zmarenými aktivitami pred nehody. Svoju argumentáciu podporil rozhodnutiami najvyššieho súdu sp zn. 3Cdo/213/2017 a 3Cdo/209/2017. Právny názor súdu o priznaní mimoriadneho zvýšenia SSU vo výške 40 % je logický a správny aj s poukazom na aktuálnu judikatúru.

17. Žalovaná rovnako nevidí prípustnosť dovolania ani podľa § 420 písm. f) CSP. Nie je možné právny výklad hmotnoprávnej normy odvolacím súdom hodnotiť ako nesprávny procesný postup a už vôbec nie ako znemožnenie uskutočňovania jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu nie je arbitrárne alebo svojvoľné. Úrok z omeškania bol zamietnutý pri nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorého výška závisela od znaleckých záverov. Sporné položky SSU boli zo strany súdu podrobené rozsiahlemu dokazovaniu, kde sa musela zistiť dôvodnosť nárokov. Judikatúra neprípúšťa platenie úrokov z omeškania poisťovateľom pri nárokoch z povinného zmluvného poistenia, pokiaľ nároky poškodených neboli riadne preukázané. Žalobkyňa opomína, že jej nároky neboli preukázané, v dôsledku čoho bolo potrebné vykonať rozsiahle dokazovanie v rámci 9-ročného súdneho sporu. Keby žalovaná postupovala podľa predstáv žalobkyne a uhradila sa jej hneď všetky ňou uplatňované nároky, sama by sa dostala do situácie, kde by od nej musela vymáhať späť 50-60 000 eur. Svoje tvrdenia podporila rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/109/2018. Vzhľadom na existenciu judikatúry najvyššieho súdu nevidí dôvod na aplikovanie judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky. Keďže aj súd vzhliadol potrebu znaleckého dokazovania, tak ani z pohľadu súdu neboli v čase podania žaloby tieto nároky preukázané. Následne pripomenula doterajšie úhrady za SSU. Záverom požadovala, aby dovolací súd dovolanie odmietol ako neprípustné alebo alternatívne zamietol ako nedôvodné.

18. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že žalobkyňa dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), strana sporu bola zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

19. Podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

21. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

22. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

23. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

24. Pre prípad, že žalobca vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj z právnych záverov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie (čomu nasvedčuje obsah dovolania, § 124 ods. 1 CSP), dovolací súd uvádza, že už dávnejšie dospel k záveru, podľa ktorého realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012) a nemožno si ich zamieňať. Najvyšší súd zotrváva na tomto závere aj naďalej (R 24/2017 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 94/2017, 4 Cdo 47/2017, 5 Cdo 145/2016, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 76/2018).

25. Na základe vyššie uvedeného konštatuje, že žalobkyňou uplatnené námietky spočívajúce v nesprávnom právnom posúdení nároku spojeného s úrokom z omeškania nie je možné subsumovať pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ale pod dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP

26. Podľa § 421 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok („CSP“) dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

27. Podľa § 432 ods. 2 CSP dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

28. K dobe vzniku z omeškania sa najvyšší súd stotožňuje s názorom odvolacieho súdu a považuje ho za správny. Podľa dikcie ustanovenia § 11 ods.7 zákona č. 381/2001 Z.z. „Poistovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poistovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o

výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia“. U uvedeného vyplýva, že súd môže v závislosti na konkrétnych skutkových okolnostiach prípadu priznať i skoršiu lehotu na poskytnutie poistného plnenia. Tým je zabezpečená i ochrana poškodeného, ak by zo skutkových okolností vyplývalo, že skutočnosti na priznanie plnenia boli nesporné, resp. riadne zistené už skôr. Dovolací súd nezistil nesprávny výklad a aplikáciu tohto ustanovenia odvolacím súdom.

29. Pri nepriznaní zvýšenie SSU na 50 % najvyšší súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu: „Výrazné zvýšenie náhrady za SSU (o 50 %), ktoré požaduje žalobkyňa, je vyhradené výlučne prípadom, keď je poškodený vplyvom následkov úrazu takmer vyradený zo života, a keď jeho predpoklady pre uplatnenie v spoločnosti sú takmer stratené (porov. rozsudok NS SR z 29.9.2005 sp. zn. 3Cdo 74/2005).“

30. Toto odôvodnenie vychádza z ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, a preto sa s ním najvyšší súd vzhľadom na zistený skutkový stav odvolacím súdom plne stotožňuje. K uvedenému je vhodné poukázať aj na iné rozhodnutia dovolacieho súdu, napr. rozsudok z 21. júna 2018 sp. zn. 3Cdo/209/2017: „Nejde ani o prípad ležiaceho pacienta vyžadujúceho podávanie umelej výživy, polohovanie a bez akejkoľvek komunikácie (kedy, by - podľa názoru odvolacieho súdu - bolo primerané zvýšenie až o 50 %).“ Inými slovami povedané, ak by odvolací súd priznal zvýšenie SSU o 50 %, nebolo by to spravodlivé voči poškodeným, ktorý utrpeli vážnejšie následky. Rovnako nebolo preukázané, že v danom prípade došlo k zmareniu iných činností, kde žalobkyňa dosahovala mimoriadne výkony či už v osobnej, pracovnej, kultúrnej alebo športovej oblasti. Z tohto dôvodu považuje dovolací súd zvýšenie SSU o 40 % za dostatočné.

31. Nemožno súhlasiť ani s námietkou o nepriznaní SSU za iné položky, resp. za zvýšenie niektorých položiek, pri ktorých došlo k zmene hodnotenia až po podaní žaloby.

32. Podľa § 216 Civilného sporového poriadku súd je viazaný žalobným návrhom žalobcu.

33. Podľa uznesenie najvyššieho súdu z 28. apríla 2022 sp. zn. 2Obdo/4/2021 uverejneného v zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2003 pod č. 3: „Za zmenu žaloby podľa § 140 ods. 2 CSP je potrebné považovať také doplnenia, či upresnenia skutočností tvrdených v žalobe, ktoré majú dopad na iné posúdenie skutkového základu oproti skutkovému základu uvedenému v žalobe.“

34. Žalobkyňa síce nepožadovala priznanie vyššieho celkového počtu bodov za SSU oproti podanej žalobe, avšak žiadala, aby jej boli priznané body za iné položky, resp. viac bodov za niektoré položky. Tým došlo k zmene niektorých jej nárokov oproti nárokom uplatneným v žalobe. K tomuto je potrebné uviesť, že aj v prípade zmeny hodnotenia za niektoré položky v zmysle vykonaného dokazovania na súde prvej inštancie, si ich mala žalobkyňa uplatniť v rámci zmeny žaloby podľa § 139 a nasl. CSP. Jednotlivé položky zo znaleckého posudku, na základe ktorých sa žalobkyňa domáhala svojho nároku vo svojej podstate tvorili skutočnosti, ktoré mohla žalovaná uznať vo vyrovnaní pred začatím súdneho konania alebo mohla na ne reagovať v konaní pred súdom pri použití prostriedkov procesnej obrany. Keby súd priznal náhradu za uvedené položky tak, ako to požadovala žalobkyňa, bez zmeny alebo rozšírenia žaloby, došlo by týmto postupom súdu k znemožneniu žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva a z toho vyplývajúceho porušení práva na spravodlivý proces.

35. Na základe vyššie uvedeného, najvyšší súd podľa § 448 CSP dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietol.

36. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnej žalovanej v dovolacom konaní priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.